

## Kapitola 5.

### 5. BDMP analýza Košického kraja.

Na základe výsledkov socio-ekonomickej analýzy (Kapitola 3.) sme zmapovali jednotlivé oblasti bez disparít, disparity a možnosti a prekážky riešenia jednotlivých disparít v členení podľa okresov Košického kraja. (BDMP analýza B – bez disparity, D – disparita, M – možnosti riešenia disparít, P – prekážky riešenia disparít.). Čísla v zátvorke za jednotlivými odrážkami odkazujú na príslušné analytické časti tohto materiálu, v ktorých sú analyzované dané zistenia.

#### 5.1. Okres Gelnica.

##### 5.1.1. Oblasti bez disparít.

Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)
- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- Najviac povodí vodárenských tokov, ktoré sa využívajú na priame odbery z povrchových tokov. (3.2.1.1.)
- Úroveň znečistenia ovzdušia jednou z najnižších v Košickom kraji. (3.2.2.1.)
- Vysoký záujem obcí o separovaný zber, až 80%. (3.2.3.2.1.)

Základná infraštruktúra.

- Záujem návštevníkov o dlhodobejšie pobyty, vzhľadom na to, že ide o hornatú oblasť. (3.3.5.1.3.)

Ľudské zdroje.

- Priaznivá veková štruktúra obyvateľstva, v roku 2005 dosiahol index starnutia hodnotu 57,01, priemerný vek obyvateľstva 35,69 rokov. (3.4.1.1.)
- Vhodná štruktúra uchádzačov o zamestnanie – uplatniteľná pracovná sila na trhu práce. (3.4.3.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Vysoký podiel zamestnancov v pôdohospodárstve, 20,4%. (3.7.1.12.1.)
- Vysoký podiel lesov, 73%. (3.7.2.1.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Potenciál pre biomasu z energetických drevín. (3.7.3.2.2.)
- Potenciál odpadovej lesnej biomasy. (3.7.3.2.2.)

##### 5.1.2. Disparity.

Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km a taktiež chýbajú cesty I. triedy (0 km). Chýbajú aj smerovo rozdelené cesty. (3.1.1.1.)
- Cesty II. triedy v okrese z hľadiska kvality patria medzi najhoršie v kraji. Veľa nevyhovujúcich a havarijných úsekov. (3.1.1.4.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- 60% zabezpečenie obcí verejnými vodovodmi a 57% obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nízky počet obcí napojených na verejnú kanalizáciu, len 35 %. (3.2.1.2.)
- Žiadne zariadenie na zhodnocovanie odpadu. (3.2.3.2.2.)
- Najmenej vyhlásených chránených území v kategóriách PR, PP. (3.2.4.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Absencia sociálnych služieb pre osoby vyžadujúce azylové ubytovanie. (3.3.2.3.)
- Nedostatok agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti. (3.3.3.)
- Oblasť kultúry finančne aj personálne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Jediným kultúrnym stánkom je Banícke múzeum financované mestom.
- Nízka návštevnosť zahraničných turistov z hľadiska cestovného ruchu – slabé zhodnocovanie turistického potenciálu okresu. (3.3.5.1.2.)
- Nízky ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu. (3.3.5.3.)
- Absencia turistického informačného a priestorového navigačného systému. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva. (3.4.1.1.)
- Vyššie zastúpenie občanov rómskej národnosti s nízkym stupňom vzdelania a vysokou mierou nezamestnanosti (podľa oficiálnych údajov zo Sčítania ľudu, domov a bytov z roku 2001 ich je 6,8%). (3.4.1.1.)
- Vysoký podiel nezamestnaných bez vzdelania, 22,5%. (3.4.3.3.)
- Nedostatočné priebežné vytváranie nových pracovných miest. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Opotrebovanosť HIM nad 50%. (3.7.1.7.)
- Vykázaná mínusová pridaná hodnota v poľnohospodárskych podnikoch. (3.7.1.9.)
- Zlý zdravotný stav lesov. (3.7.2.2.)
- Zastarané technológie ťažby u dodávateľov lesných prác.
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.1.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Modernizácia železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Zlepšenie kvality ciest II. triedy. (3.1.1.4.)
- V blízkosti okresu v Prešovskom kraji sa nachádza trasa pripravovanej diaľnice D1, ktorej niektoré úseky sú už vo výstavbe. Vybudovaním diaľnice salepší vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja, aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)

#### Životné prostredie.

- Dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Dobudovanie ČOV. (3.2.1.4.)

#### Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)

- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Podpora organizácie kultúrnych aktivít finančnými dotáciami, resp. pomocou projektov a grantov.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych/regionálnych združení CR a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z CR do tohto sektora. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Vychovávanie nových rómskych lídrov a ich vzájomná spolupráca. (3.4.1.1.)
- Podpora zamestnávateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta. (3.4.3.3.)
- Väčšia motivácia k dokončeniu strednej školy tým, že sa kvalifikovaní ľudia uplatnia na trhu práce. (3.4.3.3.)
- Vybudovanie priemyselného parku. (3.4.4.)
- Možnosť využitia finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. (3.4.)
- Podporovanie inovatívnych a rozvojových projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených a vylúčených skupín. (3.3.2. a 3.4.1.1.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Rozvoj drevospracujúcej výroby.
- Modernizácia technológií ťažby dreva.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov, zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru lesníctva.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### **5.1.4. Prekážky riešenia disparít.**

##### Doprava.

- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska a z hľadiska správneho využitia finančných prostriedkov. (3.1.)
- Zaoštievanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)

- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

#### Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Nedostatok finančných zdrojov na výstavbu ČOV. (3.2.1.4.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Slabá ingerencia Mestského úradu a miestnych samospráv v okrese v oblasti rozvoja kultúry.
- Nedostatok finančných zdrojov na obnovu pamiatkového fondu.
- Nedostatočná práca s klientelmi – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do rozvoja ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Narastanie problémov vyplývajúcich z nezamestnanosti rómskeho obyvateľstva. (3.4.3., 3.4.6.)
- Zvyšovanie vylúčenosti skupín v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou. (3.4.3., 3.4.6.)
- Zmeny v legislatíve – neprijateľné a neprehľadné zákony, demotivujúca daňová, úverová politika, napr. pre začínajúce podnikateľské subjekty, zmeny v sociálnej oblasti zamestnanosti (podmienky pre vyplácanie dávok v nezamestnanosti, rôzne príspevky). (3.4.3., 3.4.5., 3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Prehľbovanie rozdielov medzi vstupmi a cenou výrobkov.
- Pomalý rast obnovy HIM.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo ŠF pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov z EÚ.
- Pokles dopytu po surovom dreve.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyt.

## 5.2. Okresy Košice I – IV.

### 5.2.1. Oblasti bez disparít.

#### Doprava.

- Existujúci diaľničný úsek medzi Prešovom a Košicami, ktorý bude súčasťou D1 (severného prepojenia Košíc s Bratislavou cez Žilinu). (3.1.1.1.)
- Cez mesto Košice prechádzajú úseky medzinárodnej cestnej siete TEM 4 a TEM 6, ktoré spájajú mesto so štátnou hranicou s Ukrajinou a Maďarskom. (3.1.1.2.)
- Železničný uzol Košice patrí medzi významné dopravné železničné uzly aj z medzinárodného hľadiska.
- Železničná doprava z Košíc je významným článkom aj pre kombinovanú prepravu nákladov na medzinárodnú vodnú dopravu (smer Gdynia, Gdansk, Štetín, Rijeka, Koper). (3.1.2.1.)
- Železničná sieť je prevažne elektrifikovaná. (3.1.2.1.)

#### Životné prostredie.

- 100% zásobovanie verejným vodovodom. (3.2.1.1.)
- 94,68% napojenie obyvateľov na verejnú kanalizáciu s čistiarnou odpadových vôd a 100% napojenie obcí na verejnú kanalizáciu. (3.2.1.2.)
- Vybudované zábrany pre 100 ročnú vodu. (3.2.1.3.)
- Nízke množstvo vyprodukovaného odpadu z veterinárnej starostlivosti. (3.2.3.1.2.)
- 100% zapojenosť obcí do separovaného zberu. (3.2.3.2.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Záujem o zvyšovanie vzdelávania a rekvalifikáciu. (3.3.1.)
- Kvalifikačná úroveň pracovných síl v dôsledku existencie vysokých škôl, rozsiahla sieť a dostupnosť vzdelávacích inštitúcií, dostatok zariadení stredného (najvyšší počet stredných škôl) a vysokého školstva. (3.3.1.3. a 3.3.1.4.)
- Silný potenciál pre vzdelávanie, výskum a vývoj relatívne vysoký podiel stredoškolsky a vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily. (3.3.1.3. a 3.3.1.4.)
- Rovnomerné zastúpenie všetkých typov kultúrnych inštitúcií.
- Veľký počet študentov, ktorí sú potenciálnymi návštevníkmi kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vysoká návštevnosť turistov – ako prejav atraktívnosti okresu – Košice I – historické centrum, metropola východného Slovenska. (3.3.5.1.)
- Najväčší nárast návštevnosti okresu domácimi návštevníkmi oproti predchádzajúcemu roku. (3.3.5.1.1.)
- Nárast počtu ubytovacích zariadení, 40%. (3.3.5.2.1)
- Využitie prostriedkov zo štrukturálnych fondov na rekonštrukciu ubytovacích zariadení. (3.3.5.2.1.)
- Najvyššie využitie lôžkových kapacít v rámci Košického kraja. (3.3.5.2.3.)
- Dostatok cestovných kancelárií a agentúr. (3.3.5.2.4.)
- Vysoký ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu – stúpajúca tendencia. (3.3.5.3.)

#### Ľudské zdroje.

- Významný prirodzený prírastok obyvateľstva. (3.4.1.)
- Vysoký podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na úrovni 20%. (3.4.1.1.)
- Vhodná veková štruktúra obyvateľstva. (3.4.1.1.)
- Najvýraznejší pokles miery nezamestnanosti od roku 2002, pokles o viac ako 30%. (3.4.3.)
- Nízka miera nezamestnanosti v porovnaní s inými okresmi, na úrovni 9%. (3.4.3.)
- Nízky podiel dlhodobo nezamestnaných (s dobou evidencie nad 24 mesiacov), do 30%. (3.4.3.4.)

#### Znalostná ekonomika.

- Existencia 3 univerzít (Technická univerzita, Univerzita veterinárneho lekárstva, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika). (3.6.)
- Dostatok vzdelávacích inštitúcií. (3.6.)

- Veľké podniky s vlastnými výskumnými pracoviskami. (3.6.)
- Existencia vedecko-technologického inkubátora. (3.6.)
- Existencia podnikateľských inovačných centier. (3.6.)
- Príprava vedecko-technologického parku Technikom. (3.6.)
- 4. miesto v počte organizácií vedy a výskumu medzi krajinami na Slovensku. (3.6.)
- Dostupná infraštruktúra organizácií vedy a výskumu. (3.6.)
- Kvalifikovaní zamestnanci organizácií vedy a výskumu. (3.6.)
- Existuje prístup na výrobný trh. (3.6.)
- Relatívne dobrý prístup k dôležitým podnikom. (3.6.)
- Participácia inštitúcií organizácií vedy a výskumu na medzinárodnej spolupráci. (3.6.3.)

### 5.2.2. Disparity.

#### Doprava.

- Z hľadiska počtu obyvateľov je pomerne malá hustota cestnej siete. Je to z dôvodu veľkej koncentrácie obyvateľov, čo má negatívny vplyv na dopravu v čase dopravných špičiek. (3.1.1.1.)
- Chýbajúce prepojenie medzi Košicami a mestami Slovenska cestami vyššej kategórie. Jediný diaľničný úsek je medzi Košicami a Prešovom (5,325 km). (3.1.1.1.)
- Existujúce prekladisko sa prevádzkuje v provizórnych podmienkach. Dobudovanie je potrebné realizovať výstavbou nového terminálu. (3.1.3.)
- Existujúce prekladisko nie je možné považovať za terminál intermodálnej dopravy, lebo nespĺňa kritéria vyplývajúce z Dohody AGTC. Úroveň technického vybavenia a služieb prekladiska nie je kompatibilná s modernými terminálmi intermodálnej dopravy v ostatných krajinách EÚ. (3.1.3.)
- Zlá kvalita ciest III. triedy. Je tu veľa havarijných úsekov 12,7 km. (3.1.1.4.)
- Najväčšia hustota dopravných nehôd v Košickom kraji. (3.1.1.5.)
- Na cestách je vysoká intenzita dopravy. (3.1.1.3.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)
- Absencia integrovaného dopravného systému napriek vysokej dennej dochádzke do Košíc – viac ako 40 000 osôb. (3.1.4.)

#### Životné prostredie.

- Kvalita vôd najviac poznačená samotným mestom Košice, priemyselnou a poľnohospodárskou činnosťou, verejná kanalizácia mesta patrí k najväčším zdrojom znečistenia vôd. (3.2.1.4.)
- V oblasti mesta Košice a jeho zázemí sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií ZZZ. (3.2.2.1.)
- Najvyššia produkcia odpadov kategórie N. (3.2.3.1.)
- Najväčšia produkcia odpadov zo zdravotnej starostlivosti. (3.2.3.1.1.)
- Mesto Košice patrí medzi najväčších producentov odpadov s obsahom PCB a iných POPs. (3.2.3.1.3.)
- Najvyššia produkcia odpadov kategórie ostatné. (3.2.3.2.)
- Evidovaná jedna halda s plošným záberom 0,2 ha a uloženým množstvom zostatkových materiálov s obsahom kontaminantov o množstve 7 tis.m<sup>3</sup>. (3.2.3.2.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Nedostatok opatrovateľskej služby pre seniorov. (3.3.2.1.)
- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Zdĺhavý proces odstraňovania nedostatkov materiálo-technickej základne a stavu budov, v ktorých sídlia kultúrne inštitúcie (Východoslovenské múzeum, Verejná knižnica J. Bocatia, Bábkové divadlo v Košiciach). (3.3.4.1.)

- Nevyhovujúci stav depozitárov v múzeách a galériách. (3.3.4.2.)
- Nárast záujmu o krátkodobé pobyty – nedostatočná pripravenosť zariadení na svetový trend v cestovnom ruchu. (3.3.5.1.3.)
- Málo ubytovacích zariadení v kategórií zariadení s vybavením pre obchodných cestujúcich (pripojenie na internet v izbách). (3.3.5.2.1.)
- Absencia hotelov s ponukou pre kongresový cestovný ruch. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Najvýraznejší úbytok obyvateľstva sťahovaním v rámci Košického kraja (najmä okresy Košice III a Košice I). (3.4.1.)
- Migrácia kvalitnej pracovnej sily z regiónu – odliv mladej, vzdelanej, kvalifikovanej pracovnej sily do iných regiónov v rámci Slovenskej republiky, prípadne do iných krajín. (3.4.2.)
- Vysoký podiel nezamestnaných s vysokoškolským vzdelaním, až 6,4%. (3.4.3.3.)

#### Znalostná ekonomika.

- Nízky podiel na výskume malých a stredných podnikov. (3.6.)
- Nedostatočná kapacita a vybavenosť inštitúcií orientovaných na podporu inovácií a transfer technológií. (3.6.)
- Nízke výdavky na výskum a vývoj. (3.6.)
- Takmer neexistuje prepojenie organizácií vedy a výskumu a podnikov. (3.6.)
- Globálny a tvrdý konkurenčný boj organizácií vedy a výskumu. (3.6.)
- Ťažko dostupné financie pre rizikové projekty. (3.6.)
- Malé a stredné podniky investujú do vedy a výskumu menej ako v krajinách EÚ. (3.6.)
- Rezervy vo využívaní výsledkov organizácií vedy a výskumu podnikateľskou sférou. (3.6.)
- Nízka miera inovatívnosti ekonomiky. (3.6.)
- Štátna ekonomická politika nepreberá riziká spojené s určitým typom tvorby a realizácie inovačného rozvoja. (3.6.2.)
- Nedostatok finančných prostriedkov z verejných zdrojov na vedu a výskum. (3.6.2.)
- Nedostatok finančných prostriedkov v súkromnom sektore na vedu a výskum. (3.6.2.)
- Nedosiahnuteľné úverové zdroje s bežnými podmienkami poskytovania úveru. (3.6.2.)
- Problematické využívanie rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky. (3.6.4.)

### 5.2.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- Výstavba plánovanej diaľnice D1 (severné prepojenie Košíc s Bratislavou cez Žilinu). (3.1.1.1.)
- Dobudovaním obchvatu R4 pri Košiciach sa odľahčí doprava, zmierni sa intenzita dopravy v meste a skvalitní sa doprava. (3.1.1.1.)
- Spojenie Košíc s mestami a obcami kraja a hlavným mestom Slovenska vybudovaním rýchlostnej cesty (R2, R4) a diaľnice (D1) skvalitní dopravu, zlepši dostupnosť regiónov a má vplyv na celkový rozvoj kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. Zníži sa časová dostupnosť z Košíc do Bratislavy a intenzita dopravy na jednotlivých úsekoch. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Zlepšenie kvality ciest III. triedy. (3.1.1.4.)
- Zvýšenie kvality napojenia Košíc a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)
- Napojenie železničného uzla Košice do kategórie vysokorýchlostných tratí. (3.1.2.1.)
- Modernizácia železničnej stanice. (3.1.2.1.)
- Realizácia rozvoja integrovanej dopravy – Košickej osobnej regionálnej integrovanej dopravy (KORID). (3.1.4.)

- Efektívnejšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Zrýchlenie prepravy osôb a tovarov prostredníctvom železničnej dopravy. (3.1.2.1.)
- Modernizácia železničnej trate (elektrifikácia) v rámci doplnkového koridoru siete TEN-T Bratislava – Zvolen – Košice. (3.1.2.1.)

#### Životné prostredie.

- Zníženie vypúšťania znečisťujúcich látok zo ZZO a automobilovej prevádzky, preventívne kontroly neustrannými organizáciami na ochranu ovzdušia (SIŽP), (nezávislé meracie laboratória) (3.2.2.1.)
- Využitie tepelno-energetického potenciálu geotermálnych vôd. (3.2.2.2.)
- Redukcia počtu spaľovní odpadov si vyžaduje zabezpečiť náhradné riešenia na nakladanie s odpadom s obsahom PCB a iných POPs. (3.2.3.1.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti nešťátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry, zvýšenie dotácií pre fondové inštitúcie. (3.3.4.)
- Stavebná rekonštrukcia budov, v ktorých sídli Východoslovenské múzeum a Východoslovenská galéria. (3.3.4.2.)
- Výstavba nových centrálnych depozitárov pre múzeá a galérie na území Košického kraja. (3.3.4.2.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych združení CR) a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Rozšírenie ubytovacích kapacít vyššieho štandardu. (3.3.5.2.1.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Propagácia regiónu, skvalitnenie doplnkových služieb prostredníctvom rôznych akcií a atrakcií. (3.3.5.)
- Dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zvýšenie informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu – v meste je silná koncentrácia médií, vrátane silnej mestskej TV – príležitosť na propagáciu rôznymi formami (v partnerstvách – mesto, súkromná sféra, študenti SŠ a VŠ). (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Vybudovanie zariadení výskumných a vedeckých centier s potrebou kvalifikovanej pracovnej sily. (3.4.2.)
- Výstavba priemyselných parkov – podpora rastu záujmu zahraničných investorov. (3.4.4.)

#### Znalostná ekonomika.

- Stať sa národným a medzinárodným centrom vedy a výskumu. (3.6.)
- Využitie rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky. (3.6.2.)
- Využitie zahraničných zdrojov financovania. (3.6.2.)

### **5.2.4. Prekážky riešenia disparít.**

#### Doprava.



- Oddiaľovanie dobudovania terminálov intermodálnej dopravy znamená zvyšovanie investičných nákladov približne o 20% ročne v dôsledku inflácie. (3.1.3.)
- Riziko nezabezpečenia dostatočného množstva prostriedkov z rozpočtovej kapitoly verejných výdavkov SR, a z toho dôvodu odsúvanie výstavby a modernizácie dopravnej infraštruktúry na neskoršie obdobie. (3.1.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.4. a 3.1.1.3.)
- Mobilita obyvateľov rok čo rok rastie, neriešením kritických častí dopravnej infraštruktúry hustota dopravy vzrastie, čo bude mať za príčinu zhoršenie kvality a bezpečnosti dopravy a zvyšovanie nehodovosti. (3.1.1.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska a z hľadiska správneho využitia finančných prostriedkov. (3.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy a zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

#### Životné prostredie.

- Veľké územie priemyselných zón + mobilné zdroje znečistenia, kumulácia značného počtu zdrojov znečisťovania ovzdušia. (3.2.2.1.)
- Väčšina geotermálnych vôd svojimi prírodnými vlastnosťami predstavuje potenciálne ohrozenie akosti povrchových vôd a podzemných vôd týmito faktormi: vysoký prirodzeným obsahom rozpustných minerálnych solí, nízkym až malým obsahom rozpustného O<sub>2</sub>, vyššími teplotami odtekajúcich vôd, dodatočným znečisťovaním v procese úpravy a využívania. (3.2.2.2.)
- V areáloch priemyselných podnikov dochádzalo k dlhodobým skrytým a nekontrolovaným únikom nebezpečných látok do jednotlivých zložiek životného prostredia, veľkokapacitné poľnohospodárske podniky, železničné depá, nekontrolované skládky nebezpečných odpadov, nezabezpečené sklady pesticídov, pohonných hmôt a iných nebezpečných látok, znečistenie spôsobené armádou, ťažbou nerastov a inými činnosťami, počas ktorých sa dlhoročne a nekontrolované nakladalo s nebezpečnými látkami. (3.2.3.2.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných zdrojov na obnovu pamäťových a fondových inštitúcií.
- Neochota spolupráce súkromného a verejného sektora a viacerých súkromných subjektov medzi sebou (hlavne pri tvorbe produktov cestovného ruchu a zabezpečovaní ich fungovania). (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Zmeny v legislatíve – neprijateľné a neprehľadné zákony, demotivujúca daňová, úverová politika napr. pre začínajúce podnikateľské subjekty, zmeny v sociálnej oblasti (podmienky pre vyplácanie dávok v nezamestnanosti, rôzne príspevky), zamestnanosti. (3.4.3., 3.4.5., 3.4.6.)

- Presun zahraničných investorov za lacnejšou pracovnou silou. (3.4.4.)
- Znalostná ekonomika.
- Neexistuje žiadna tradícia podnikania v oblasti high-tech. (3.6.)
  - Neexistuje koordinácia vedecko-technickej, priemyselnej a regionálnej politiky. (3.6.)
  - Nepriaznivá rozpočtová politika vlády v oblasti vedy a výskumu. (3.6.)

### **5.3. Okres Košice – okolie.**

#### **5.3.1. Oblasti bez disparít.**

Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)
- Cez územie okresu prechádza medzinárodný koridor Va. (3.1.1.2.)
- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- Vysoký počet zdrojov pitnej vody, v kraji až 28 zdrojov. (3.2.1.1.)
- Vysoká výdatnosť prameňov a studní 884,5 l.s<sup>-1</sup>. (3.2.1.1.)
- Menší výskyt producentov vypúšťajúcich znečisťujúce látky do ovzdušia. (3.2.2.1.)

Základná infraštruktúra.

- Záujem návštevníkov o dlhodobšie pobyty vďaka priehrade Ružín. (3.3.5.1.3.)

Ľudské zdroje.

- Vysoká miera prirodzeného aj mechanického prírastku obyvateľstva. (3.4.1.)
- Priaznivá veková štruktúra obyvateľstva (v roku 2005 dosiahol index starnutia hodnotu 51,62, priemerný vek obyvateľstva 35,09 rokov). (3.4.1.1.)
- Vybudované priemyselné parky – vytvorenie väčšieho počtu pracovných príležitostí. (3.4.4.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Dostatok ornej pôdy. (3.7.1.5.1.)
- Dobré výnosy na 1 ha poľnohospodárskej pôdy. (3.7.1.4.)
- Dobré využívanie dotácií. (3.7.1.4.)
- Rozvinutá živočíšna výroba. (3.7.1.6.)
- Existencia ovocných sádov. (3.7.1.5.1.)
- Dobrá úroveň technickej vybavenosti podnikov. (3.7.1.7.)
- Vysoký podiel lesov 41%. (3.7.2.1.)
- Dobrý zdravotný stav lesov. (3.7.2.2.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Potenciál geotermálnej energie. (3.7.3.2.2.)
- Potenciál odpadovej lesnej biomasy. (3.7.3.2.2.)

#### **5.3.2. Disparity.**

Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic je len 5,325 km a rýchlostných ciest je 0 km. (3.1.1.1.)
- Chýba dostatočne rýchle prepojenie s hlavným mestom SR. (3.1.1.1.)
- Plánovaný začiatok výstavby úseku R4 Košice – Milhosť bol presunutý z roku 2007 na rok 2010. Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest v našom kraji stagnuje, posúva sa termín predpokladaného začiatku a ukončenia výstavby plánovaných úsekov. Prioritou vlády je budovať cesty vyššej kategórie v iných krajoch. (3.1.1.1.)
- Intenzita dopravy je veľká a má rastúcu tendenciu. (3.1.1.3.)
- Cesty II. triedy z hľadiska kvality patria medzi najhoršie v kraji. (3.1.1.4.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)

- Najhoršia kvalita ciest III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja, najviac havarijných (15,81 km) a najviac nevyhovujúcich (168,248 km) úsekov (3.1.1.4.)
- Absencia integrovaného dopravného systému napriek vysokej dennej dochádzke do Košíc – viac ako 40 000 osôb z okolitých okresov Košického kraja a z Prešovského kraja. Priamo z okresu Košice – okolie denne dochádza 22 188 osôb. (3.1.4.)

#### Životné prostredie.

- Nízka zásobovateľnosť obcí verejným vodovodom. (3.2.1.1.)
- Nízka napojenosť obcí na verejnú kanalizáciu. (3.2.1.2.)
- Najvyšší počet zdrojov pitnej vody navrhnutých na vyradenie. (3.2.1.4.)
- Najvyššia produkcia odpadov z veterinárnej starostlivosti. (3.2.3.1.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Absencia sociálnych služieb pre osoby vyžadujúce azylové ubytovanie. (3.3.2.3.)
- Nedostatok agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti. (3.3.3.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Okres nemá vlastné kultúrne inštitúcie.
- Nepriaznivá nerozvinutá cestná cykloturistika – chýbajú cyklochodníky. (3.3.5.2.4.)
- Málo ubytovacích zariadení vo vidieckom prostredí. (3.3.5.)
- Nedostatočná ponuka aktivít vo vidieckom prostredí. (3.3.5.)
- Absencia turistického informačného a priestorového navigačného systému. (3.3.5.)
- Nízky ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu. (3.3.5.3.)

#### Ľudské zdroje.

- Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva. (3.4.1.1.)
- Najnižšie zastúpenie vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v Košickom kraji, 5,6%. (3.4.1.1.)
- Vyššie zastúpenie občanov rómskej národnosti s nízkym stupňom vzdelania a vysokou mierou nezamestnanosti (podľa oficiálnych údajov zo Sčítania ľudu, domov a bytov z roku 2001 ich je 5%). (3.4.1.1.)
- Vysoká miera nezamestnanosti, na úrovni 22%. (3.4.3.)
- Vysoký podiel mladých nezamestnaných do 25 rokov, 21,1% (problém s uplatnením absolventov na trh práce, kde ľudia s vyšším vzdelaním a praxou vytláčajú ľudí so základným vzdelaním). (3.4.3.2.)
- Vysoký podiel nezamestnaných so základným vzdelaním, 46,3%. (3.4.3.3.)
- Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov), 48%. (3.4.3.4.)
- Znižovanie počtu pracovných miest v dôsledku reštrukturalizácie poľnohospodárskych subjektov. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zanedbané ovocné sady. (3.7.1.5.1.)
- Zastarané technológie ťažby u dodávateľov lesných prác.
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.3.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- Vzájomné prepojenie miest a obcí kraja a ich spojenie s centrom Košického kraja a hlavným mestom Slovenska vybudovaním rýchlostnej cesty (R2, R4) a diaľničného úseku (D1) skvalitní dopravu, zlepši dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj

kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. Zníži sa časová dostupnosť do miest kraja aj do hlavného mesta SR. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)

- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Zlepšenie kvality cestných komunikácií. (3.1.1.4.)
- Realizácia rozvoja integrovanej dopravy – Košickej osobnej regionálnej integrovanej dopravy (KORID) (3.1.4.)
- Zvýšenie kvality napojenia okresu a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)

Životné prostredie.

- Dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Dobudovanie ČOV. (3.2.1.4.)
- Dobudovanie špecializovaných zariadení na likvidáciu odpadov z veterinárnej starostlivosti. (3.2.3.1.2.)

Základná infraštruktúra.

- Vybudovanie vzdelávacích inštitúcií pre prípravu študentov pre trh práce. (3.3.1.)
- Zavádzanie počítačovej gramotnosti na základných školách. (3.3.1.)
- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Zvýšenie podpory v oblasti rozvoja kultúry prostredníctvom dotácií a grantov pre obce združené v rámci mikroregiónov.
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami – printovými, audiovizuálnymi a elektronickými na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Propagácia regiónu, skvalitnenie doplnkových služieb prostredníctvom rôznych akcií a atrakcií. (3.3.5.)
- Dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)

Ľudské zdroje.

- Podpora opatrení na začleňovanie marginalizovaných rómskych komunít. (3.4.1.1.)
- Osveta (povzbudzovanie) ľudí o možnostiach získania štipendijných programov pre finančne slabšie skupiny ľudí v záujme zvýšenia počtu absolventov s VŠ vzdelaním, čím sa zvýši počet kvalifikovaných ľudí. (3.4.1.1.)

- Modernizovanie nástrojov aktívnej politiky trhu práce a prispôsobenie ich existujúcim potrebám trhu práce prostredníctvom zvyšovania finančných prostriedkov na realizáciu opatrení aktívnej politiky trhu práce – zavádzanie nových programov pre nezamestnaných. (3.4.1.1.)
- Väčšia motivácia k dokončeniu strednej školy, tým, že sa kvalifikovaní ľudia budú môcť uplatniť na trhu práce. (3.4.3.3.)
- Podpora zamestnávateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta. (3.4.4.)
- Vybudovanie priemyselných parkov. (3.4.4.)
- Diverzifikácia výroby. (3.4.4.)
- Využitie podpory zo štrukturálnych fondov. (3.4.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zvyšovanie produktivity práce využívaním nového strojno-technologického zariadenia.
- Dopyt po bioproduktoch.
- Diverzifikácia činností na pôde.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov – zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva a lesníctva.
- Rozvoj drevospracujúcej výroby. (3.7.2.3.)
- Modernizácia technológií ťažby dreva.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v krajskom meste.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### **5.3.4. Prekážky riešenia disparít.**

Doprava.

- Cestná sieť je zaťažovaná nákladnou dopravou vo veľkej miere, čo vedie k zhoršeniu kvality dopravy a cestných komunikácií. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.4. a 3.1.1.3.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska. (3.1.)
- Zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)
- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)

Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Nedostatok finančných zdrojov na výstavbu ČOV. (3.2.1.4.)
- Nedostatok finančných zdrojov na špecializované zariadenie na likvidáciu veterinárneho odpadu. (3.2.3.1.2.)

Základná infraštruktúra.

- Zvyšovanie počtu sociálne odkázaných. (3.3.2.)

- Zvyšovanie vylúčenosti skupín v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou. (3.3.2.)
- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných zdrojov na obnovu pamiatkových a fondových inštitúcií.
- Neochota spolupráce súkromného a verejného sektora a viacerých súkromných subjektov medzi sebou (hlavne pri tvorbe produktov cestovného ruchu a zabezpečovaní ich fungovania). (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do rozvoja ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia (3.3.5.)

Ľudské zdroje.

- Zmeny v legislatíve – neprijateľné a neprehľadné zákony, demotivujúca daňová, úverová politika napr. pre začínajúce podnikateľské subjekty, zmeny v sociálnej oblasti (podmienky pre vyplácanie dávok v nezamestnanosti, rôzne príspevky), a v oblasti zamestnanosti. (3.4.3., 3.4.5., 3.4.6.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Znižovanie predajných cien poľnohospodárskych komodít.
- Prehľbovanie rozdielov medzi cenou vstupov a cenou výrobkov.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Nevyužívanie zdrojov z EÚ.
- Pokles dopytu po surovom dreve.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyt.

## 5.4. Okres Michalovce.

### 5.4.1. Oblasti bez disparít.

Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)
- Cez Michalovce prechádza úsek medzinárodnej cestnej siete TEM 4, s ktorým sa zhoduje úsek medzinárodnej cestnej siete TEN-T. Spájajú Michalovce so štátnou hranicou s Ukrajinou. (3.1.1.2.)
- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- Počet obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu predstavuje 68,83%. Oproti predchádzajúcim rokom je tu mierna tendencia rastu. (3.2.1.1.)
- Nižšia úroveň znečistenia TZL a PZL v ovzduší stacionárnymi a mobilnými zdrojmi znečistenia. (3.2.2.1.)
- Tri vybudované skládky na odpad, ktorý nie je nebezpečný a jedna skládka na nebezpečný odpad, ktoré zodpovedajú platnej legislatíve. (3.2.3.2.1.)
- Dve zariadenia na úpravu a zhodnocovanie odpadu. (3.2.3.2.1.)

Základná infraštruktúra.

- Záujem návštevníkov o dlhodobšie pobyty vďaka Zemplínskej šírave. (3.3.5.1.3.)

- Vysoký počet ubytovacích zariadení. (3.3.5.2.1.)
- Skvalitňovanie úrovne ubytovacích kapacít, rozširovanie služieb v ubytovacích zariadeniach. (3.3.5.)
- Využitie prostriedkov zo štrukturálnych fondov na rekonštrukciu troch ubytovacích a jedného reštauračného zariadenia. (3.3.5.2.1.)
- Vysoký počet lôžkových kapacít v ubytovacích zariadeniach. (3.3.5.2.2.)
- Vysoký ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu, stúpajúci trend. (3.3.5.3.)

Ľudské zdroje.

- Cezhraničná spolupráca s Ukrajinou. (3.4.2.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Dostatok ornej pôdy. (3.7.1.5.1.)
- Silná produkčná oblasť. (3.7.1.4.)
- Dobré výnosy na 1 ha poľnohospodárskej pôdy. (3.7.1.4.)
- Existencia ovocných sádov. (3.7.1.5.1.)
- Existencia samostatne hospodáriacich roľníkov. (3.7.1.12.1.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Potenciál geotermálnej energie. (3.7.3.2.2.)
- Potenciál pre biomasu z rastlinnej produkcie. (3.7.3.2.2.)

#### **5.4.2. Disparity.**

Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km. (3.1.1.1.)
- Veľa úsekov ciest II. triedy je v nevyhovujúcom stave (35,6 km). (3.1.1.4.)
- Podľa dĺžky úsekov ciest III. triedy v okresoch kraja, je tu veľa havarijných (3,21 km) a nevyhovujúcich (54,726 km) úsekov. (3.1.1.4.)
- Podľa percentuálneho vyjadrenia kvalifikácie úsekov na celkovú dĺžku ciest III. triedy v okrese je tu veľa nevyhovujúcich úsekov ciest (1,4%). (3.1.1.4.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- 68,83% obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu, mierna tendencia nárastu. (3.2.1.1.)
- Na vyradenie navrhnuté 3 zdroje pitnej vody. (3.2.1.4.)
- Tri uzavreté skládky odpadu (Jovsa, Drahňov, Moľva). (3.2.3.2.3.)

Základná infraštruktúra.

- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Slabšie zastúpenie všeobecnej ambulantnej starostlivosti. (3.3.3.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Nevyhovujúci stav budovy regionálneho osvetového strediska a knižnice. (3.3.4.2.)
- Nevyhovujúci stav depozitárov v múzeu. (3.3.4.2.)
- Klesajúci počet návštevníkov – domácich a zahraničných (pokles o 25% v sledovanom období). (3.3.5.1.)
- Nedostatočne využité lôžkové kapacity v okrese. (3.3.5.2.3.)
- Výrazná sezónnosť – prakticky iba letná turistická sezóna, málo atraktivít na odbúravanie výraznej sezónnosti. (3.3.5.)
- Nízka úroveň spolupráce verejného a súkromného sektora pri skvalitňovaní infraštruktúry cestovného ruchu a spoločných marketingových aktivitách. (3.3.5.)
- Málo ucelených produktov cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Nevyužívanie potenciálu na rozvoj vínnej turistiky. (3.3.5.)

- Nevyužívanie vodných plôch na nové formy zimnej turistiky (korčuľovanie, surfovanie na ľade a pod.). (3.3.5.)
- Absencia turistického informačného a priestorového navigačného systému. (3.3.5.)

Ľudské zdroje.

- Nedostatok voľných pracovných miest. (3.4.4.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zanedbané ovocné sady. (3.7.1.5.1.)
- Znižovanie stavu hospodárskych zvierat. (3.7.1.6.)
- Zhoršovanie ekonomicko-výrobnej výnosnosti podnikov. (3.7.1.4.)
- Nepriaznivý vývoj v tržbách. (3.7.1.4.)
- Zhoršenie efektivity hospodárenia v podnikoch. (3.7.1.4.)
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.4.3. Možnosti riešenia disparít.

Doprava.

- Vybudovaním diaľnice (D1) sa zlepši vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja, aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Zlepšenie kvality cestných komunikácií. (3.1.1.4.)
- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Zvýšenie kvality napojenia okresu a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)

Životné prostredie.

- Dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Postupné odstraňovanie PCB látok z okresu Michalovce, ktoré je podľa dostupných údajov, sústredené v tzv. „Otvorenom kanáli“ (dĺžky 5,3 km) v meste Strážske. (3.2.3.1.3.)

Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Rekonštrukcia a oprava budovy regionálneho osvetového strediska a knižnice. (3.3.4.2.)
- Zaradenie rekonštrukcie budov slúžiacich na kultúru do plánov investičnej činnosti.
- Zabezpečenie zvýšenej miery zainteresovanosti mesta do aktivít kultúry v oblasti práce s čitateľom.
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)



- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Prítomnosť termálnych vôd – možnosť ich využívania pre liečebné a rekreačné účely (Zemplínska šírava – Kaluža, oblasť Veľkých Kapušian a ďalšie). (3.3.5.)
- Dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zvýšenie informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Podpora zamestnávateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta. (3.4.4. a 3.4.3.2.)
- Vytváranie vhodných pozícií, kde sa vyžaduje vysokoškolské vzdelanie a pozícií pre menej kvalifikovaných uchádzačov. (3.4.3.2.)
- Vybudovanie priemyselných parkov. (3.4.4.)
- Využitie pomoci zo štrukturálnych fondov prostredníctvom realizácie projektov pre rozvoj ľudských zdrojov. (3.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zvyšovanie produktivity práce využívaním nového strojno-technologického zariadenia.
- Dopyt po bioproduktoch.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov, zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva a lesníctva.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### 5.4.4. Prekážky riešenia disparít.

##### Doprava.

- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska. (3.1.)
- Zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

##### Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Kontamináciu povrchových a podzemných vôd predstavujú predovšetkým komunálne odpadové vody z miest a obcí, pre riešenie situácie je nutnosť dobudovania verejnej kanalizácie a ČOV. (3.2.1.4.)
- V súčasnosti je spôsob likvidácie odpadov s obsahom PCB a iných POPs v štádiu hľadania vhodnej metódy na separáciu PCB zo sedimentov a v štádiu realizácie nespáľovacej technológie na likvidáciu PCB látok. (3.2.3.1.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných prostriedkov na obnovu pamäťových a fondových inštitúcií.
- Nedostatočná práca s klientelmi – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do rozvoja ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)
- Nevhodne nastavené podmienky na prijímanie pomoci z európskych fondov – zdĺhavé vyhodnocovanie žiadostí o NFP, ktoré môžu viesť k výrazným výpadkom návštevnosti. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Zmeny v legislatíve – neprijateľné a neprehľadné zákony, demotivujúca daňová, úverová politika napr. pre začínajúce podnikateľské subjekty, zmeny v sociálnej oblasti (podmienky pre vyplácanie dávok v nezamestnanosti, rôzne príspevky), a v oblasti zamestnanosti. (3.4.3., 3.4.5., 3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Znižovanie predajných cien poľnohospodárskych komodít.
- Prehľbovanie rozdielov medzi vstupmi a cenou výrobkov.
- Pokles záujmu o obhospodarovanie sadov.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo ŠF pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov z EÚ.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyt.

## 5.5. Okres Rožňava.

### 5.5.1. Oblasti bez disparít.

#### Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)

- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)

#### Životné prostredie.

- Počet obcí s verejným vodovodom predstavuje 74,19%. (3.2.1.1.)
- Počet obyvateľov zásobených z verejných vodovodov predstavuje 78,56%. (3.2.1.1.)
- Ochrana ovzdušia patrí do triedy stredné až mierne znečistenie. (3.2.2.1.)
- 2 skládky na odpad ktorý nie je nebezpečný. (3.2.3.2.2.)
- Najviac vyhlásených chránených území (36) v kategóriách NPR, PR, NPP, PP. (3.2.4.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Zlepšenie spolupráce inštitúcií kultúry s regionálnou rozvojovou agentúrou a so združeniami cestovného ruchu. (3.3.4.)
- Vysoký počet ubytovacích zariadení. (3.3.5.2.1.)
- Narastajúci počet ubytovania vo vidieckom prostredí (v súkromí). (3.3.5.)
- Hustá sieť turisticky značených chodníkov, dostatok náučných chodníkov a horských cyklotrás. (3.3.5.2.4.)

#### Ľudské zdroje.

- Významný migračný prírastok obyvateľstva, ktorý má vplyv aj na celkový kladný pohyb obyvateľstva. (3.4.1.)
- Cezhraničná spolupráca s Maďarskom. (3.4.2.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Dostatok trvalých trávnatých porastov. (3.7.1.5.1.)
- Efektívne hospodárenie v podnikoch. (3.7.1.4.)
- Existencia rodinných fariem. (3.7.1.12.1.)
- Vysoký podiel lesov 58%. (3.7.2.1.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Dobrá propagácia ubytovania cez web. (3.7.3.1.1.)
- Potenciál pre biomasu z energetických drevín. (3.7.3.2.2.)
- Potenciál odpadovej lesnej biomasy. (3.7.3.2.2.)

### **5.5.2. Disparity.**

#### Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km. (3.1.1.1.)
- Problematické spojenie Gemera so zbytkom Košického kraja cez horský priechod Soroška (nehodová lokalita, nevyhovuje intenzite dopravy). (3.1.1.)
- Cesty I. triedy z hľadiska kvality patria medzi najhoršie v kraji. (3.1.1.4.)
- Cesty II. triedy z hľadiska kvality patria medzi najhoršie v kraji. (3.1.1.4.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)

#### Životné prostredie.

- 3 zdroje pitnej vody navrhnuté na vyradenie, pretože nezodpovedajú požiadavkám na pitnú vodu v dôsledku sprísnenia limitov niektorých ukazovateľov. (3.2.1.1.)
- Napojenie 16,13% obcí na verejnú kanalizáciu, počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV je nepriaznivý a predstavuje 31,67% (3.2.1.2.)
- Znečisťované odpadovými vodami z rudných baní a podnikov na spracovanie rúd, čo sa prejavuje zaťažením vôd ťažkými kovmi a k nim pridruženými chemickými látkami. Nemenej závažným zdrojom znečistenia sú aj odpadové vody z miest a obcí. (3.2.1.4.)
- 7% zapojenosť obcí na materiálovom zhodnotení komunálneho odpadu. (3.2.3.2.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Sociálna odkázanosť značnej časti obyvateľstva. (3.3.2.)
- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Slabšie zastúpenie všeobecnej ambulantnej starostlivosti. (3.3.3.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)

- Nevyhovujúci stav budov, v ktorých sídli Banícke múzeum a Gemerské osvetové stredisko. (3.3.4.2.)
- Pokles návštevnosti okresu domácimi turistami, viac ako o 20%. (3.3.5.1.1.)
- Nepriaznivá cestná cykloturistika – chýbajú cyklochodníky. (3.3.5.2.4.)
- Nevyvážená úroveň ubytovacích zariadení vo vidieckom prostredí (v súkromí). (3.3.5.)
- Absencia doplnkových služieb (osobitne požičovne športových potrieb). (3.3.5.)
- Absencia turistického informačného a priestorového navigačného systému. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Dlhotrvajúci prirodzený úbytok obyvateľstva. (3.4.1.)
- Vyššie zastúpenie občanov rómskej národnosti s nízkym stupňom vzdelania a vysokou mierou nezamestnanosti (podľa oficiálnych údajov zo Sčítania ľudu, domov a bytov z roku 2001 ich je takmer 5%). (3.4.1.1.)
- Odliv mladej, vzdelanej, kvalifikovanej pracovnej sily do iných regiónov v rámci Slovenskej republiky, prípadne do iných krajín. (3.4.2.)
- Vysoká miera nezamestnanosti, 24,5% v marci 2006. (3.4.3.)
- Malá pružnosť trhu práce. (3.4.3.)
- Nedostatok voľných pracovných miest. (3.4.4.)
- Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov), 50%. (3.4.3.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Úbytok ornej pôdy. (3.7.1.5.1.)
- Vysoký priemerný vek strojného vybavenia. (3.7.1.7.)
- Zlý zdravotný stav lesov. (3.7.2.2.)
- Zastarané technológie ťažby u dodávateľov lesných prác.
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.5.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- Vybudovaním rýchlostnej cesty (R2) a tunela Soroška sa zlepší vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja, aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Modernizácia železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Zlepšenie kvality cestných komunikácií. (3.1.1.4.)
- Zvýšenie kvality napojenia okresu a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)

#### Životné prostredie.

- Je potrebné riešiť dobudovaním a napojením obyvateľov v obciach na verejný vodovod, v poslednom období výstavba stagnuje. (3.2.1.1.)
- Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd (3.2.1.2.)
- Dobudovaním verejných kanalizácií v obciach bude eliminovaná možnosť kontaminácie povrchových a podzemných vôd, ktoré sú znečisťované aj odpadovými vodami z rudných baní a podnikov na spracovanie rúd. (3.2.1.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti nešťátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Stavebná rekonštrukcia budov, v ktorých sídlia kultúrne inštitúcie. (3.3.4.2.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Zvýšenie informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)

Ľudské zdroje.

- Vybudovanie priemyselného parku. (3.4.4. a 3.4.3.)
- Využitie pomoci zo štrukturálnych fondov prostredníctvom realizácie projektov zameraných na vzdelávanie, rekvalifikáciu uchádzačov o zamestnanie a následne na to lepšie uplatnenie sa na trhu práce. (3.4.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zvyšovanie produktivity práce využívaním nového strojno-technologického zariadenia.
- Dopyt po bioproduktoch.
- Diverzifikácia činností na pôde.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov – zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva a lesníctva.
- Modernizácia technológií ťažby dreva.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### **5.5.4. Prekážky riešenia disparít.**

Doprava.

- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3 a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska a z hľadiska správneho využitia finančných prostriedkov. (3.1.)
- Zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)

- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

#### Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejnej kanalizácie s ČOV. (3.2.1.2.)
- Nedobudovaná sieť verejnej kanalizácie, nedostatok ČOV, výskyt baní spôsobuje priesaky do podzemných vôd. (3.2.1.4.)

#### Základná infraštruktúra.

- Zvyšovanie vylúčenosti skupín v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou. (3.3.2.)
- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných zdrojov na obnovu pamäťových a fondových inštitúcií.
- Nedostatočná práca s klientami – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do rozvoja ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Nevyvážená rozvojová regionálna politika štátu – nevysporiadané majetky, nedostatočné finančné zdroje ako aj regionálne rozdiely v miere nezamestnanosti. Príčiny regionálnych rozdielov môžu byť v odvetvovej a sektorovej štruktúre hospodárstva, demografickom a vzdelanostnom profile obyvateľstva, úrovni prílevu zahraničných investícií a úrovni rozvoja malého a stredného podnikania. (3.4.)
- Nízky záujem zamestnávateľov o uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Znižovanie predajných cien poľnohospodárskych komodít.
- Prehlbovanie rozdielov medzi cenou vstupov a cenou výrobkov.
- Pomalý rast obnovy HIM.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy – nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo ŠF pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ.
- Pokles dopytu po surovom dreve.
- Existencia CHÚ – obmedzovanie plného využitia lesných zdrojov.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.

- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energií od spracovania po odbyt.

## 5.6. Okres Sobrance.

### 5.6.1. Oblasti bez disparít.

Doprava.

- Hustota cestnej siete je vyhovujúca, z hľadiska počtu obyvateľov je tu najhustejšia cestná sieť v Košickom kraji. (3.1.1.1.)

Životné prostredie.

- Počet obcí s verejným vodovodom predstavuje 65,96%. Je tu mierny nárast napojenosti obcí na verejný vodovod, počet obyvateľov zásobovaných z verejného vodovodu predstavuje 71,52%. (3.2.1.1.)
- Veľmi nízke znečistenie ovzdušia nakoľko sa v okrese nevyskytuje veľký zdroj znečisťovania ovzdušia. (3.2.2.1.)
- Jedna skládka na odpad ktorý nie je nebezpečný vyhovujúca platnej legislatíve a jedno zariadenie na zhodnocovanie odpadu. (3.2.3.2.2.)
- 11 vyhlásených chránených území v kategóriách NPR, PR, PP. (3.2.4.2.)

Ľudské zdroje.

- Výrazný pokles miery nezamestnanosti od roku 2002, pokles o takmer 30%. (3.4.3.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Vysoký podiel zamestnancov v poľnohospodárstve, 20,7%. (3.7.1.12.1.)
- Existencia vinogradov. (3.7.1.5.1.)
- Rozvinutá živočíšna výroba. (3.7.1.6.)
- Využívanie dotácií. (3.7.1.4.)
- Efektívne hospodárenie v podnikoch. (3.7.1.4.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)

### 5.6.2. Disparity.

Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km. (3.1.1.1.)
- Absencia železničnej infraštruktúry. (3.1.2.)

Životné prostredie.

- Pripojenosť obyvateľov bývajúcich v domoch a napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV predstavuje 34,29%, dosť nepriaznivá situácia. (3.2.1.2.)
- Zdroj znečistenia povrchových a podzemných vôd predstavujú predovšetkým komunálne odpadové vody z miest a obcí. (3.2.1.4.)
- Zapojenosť do separovaného zberu odpadu predstavuje 20% obcí. (3.2.3.2.2.)

Základná infraštruktúra.

- Absencia zariadení sociálnych služieb pre seniorov. (3.3.2.1.)
- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Nevyhovujúci stav v oblasti kultúrnej infraštruktúry.
- Absencia vhodných profesionálnych pracovníkov zainteresovaných do rozvoja kultúry. (3.3.4.)
- Nízky počet domácich a zahraničných návštevníkov aj napriek ich dvojnásobnému zvýšeniu. (3.3.5.1.)
- Málo ubytovacích zariadení. (3.3.5.2.1.)
- Málo lôžkových kapacít v ubytovacích zariadeniach. (3.3.5.2.2.)
- Slabé využitie lôžkových kapacít v ubytovacích zariadeniach v okrese. (3.3.5.2.3.)

- Nízky ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu i napriek najvyššiemu nárastu v rámci kraja. (3.3.5.3.)
- Nedostatočné zhodnocovanie turistického potenciálu – príroda (najčistejšie ovzdušie v rámci KSK), možnosti pre vínnu turistiku. (3.3.5.)
- Absencia značených cyklotrás v horskej časti okresu. (3.3.5.)
- Absencia turistického informačného a priestorového navigačného systému. (3.3.5.)

#### Ludské zdroje.

- Nepriaznivý vývoj prirodzeného a celkového pohybu obyvateľstva, spojený s jeho úbytkom. (3.4.1.)
- Nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva. (3.4.1.1.)
- Vysoká miera nezamestnanosti, nad úrovňou 22%. (3.4.3.)
- Malá pružnosť trhu práce. (3.4.3.)
- Nedostatočné priebežné vytváranie nových pracovných miest. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zanedbané vinohrady. (3.7.1.5.1.)
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.6.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- Vybudovaním diaľnice (D1) sa zlepši vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja, aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Zvýšenie kvality napojenia okresu a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)

#### Životné prostredie.

- Zvýšenie počtu verejných vodovodov v okrese je potrebné riešiť dobudovaním a napojením obyvateľov v obciach na verejný vodovod. V poslednom období výstavba mierne napreduje. (3.2.1.1.)
- Dobudovaním verejných kanalizácií v obciach bude eliminovaná možnosť kontaminácie povrchových a podzemných vôd, ktoré sú znečisťované predovšetkým komunálnymi odpadovými vodami z miest a obcí. (3.2.1.2.)
- Zvýšiť záujem u občanov a u predstaviteľov miestnej samosprávy o separovaný zber odpadov. (3.2.3.2.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Zvýšenie centrálnej podpory rozvoja kultúry prostredníctvom dotácií a grantov na konkrétne aktivity kultúry v regióne. (3.3.4.)



- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami – printovými, audiovizuálnymi a elektronickými na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Využívanie minerálnych a termálnych prameňov na liečebné a rekreačné účely. (3.3.5.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Propagácia regiónu, skvalitnenie doplnkových služieb prostredníctvom rôznych akcií a atrakcií. (3.3.5.)
- Dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zvýšenie informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)

Ľudské zdroje.

- Vybudovanie priemyselného parku. (3.4.4. a 3.4.3.)
- Presadzovanie flexibilnejších foriem pracovno-právnych vzťahov, úprava pracovného času. (3.4.3. a 3.4.4.)

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Dopyt po komoditách živočíšnej výroby.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov, zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva.
- Rozvoj vidieka.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### **5.6.4. Prekážky riešenia disparít.**

Doprava.

- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska. (3.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a železničnej infraštruktúry spôsobuje zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)

- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

#### Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejného vodovodu. (3.2.1.1.)
- Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie verejnej kanalizácie s ČOV – komunálne odpadové vody naďalej znečisťujú podzemné a povrchové vody. (3.2.1.4.)
- Nedostatok finančných zdrojov na zabezpečenie triedenia odpadu a zberné kontajnery. (3.2.3.2.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatočná práca s klientami – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do rozvoja ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Lacná pracovná sila. (3.4.4.)
- Znižovanie potreby ľudskej práce a jej náhrada automatmi a robotmi. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Prehľbovanie rozdielov medzi vstupmi a cenou výrobkov.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov z EÚ.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyť.

## 5.7. Okres Spišská Nová Ves.

### 5.7.1. Oblasti bez disparít.

#### Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)
- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)
- Železničná sieť je prevažne elektrifikovaná. (3.1.2.1.)

#### Životné prostredie.

- 83,33% napojenosť obcí zásobovaných z verejných vodovodov – nárast v zásobovaní obcí verejným vodovodom, počet obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v percentuálnej miere predstavuje 87,74 % mierny nárast. (3.2.1.1.)
- Nízke znečistenie ovzdušia. (3.2.2.1.)

- Jedna skládka na inertný odpad vyhovujúca platnej legislatíve, jedna skládka na odpad ktorý nie je nebezpečný, sedem zariadení na zhodnocovanie odpadu. (3.2.3.2.2.)
- 24 vyhlásených chránených území v kategóriách NPR, PR, NPP, PP, CHA. (3.2.4.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Vysoká návštevnosť turistov, prejav atraktívnosti okresu. (3.3.5.1.)
- Záujem návštevníkov o dlhodobejšie pobyty vďaka Slovenskému raju. (3.5.5.1.3.)
- Vysoký počet ubytovacích zariadení, nárast v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (3.3.5.2.1.)
- Vysoký počet lôžok v ubytovacích zariadeniach, nárast v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. (3.3.5.2.2.)
- Vysoký počet lôžkových kapacít v ubytovacích zariadeniach. (3.3.5.2.2.)
- Vybudovaná sieť turistických chodníkov, v Slovenskom raji, 6 náučných chodníkov. (3.3.5.2.4.)
- Vysoký ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu, stúpajúci trend. (3.3.5.3.)

#### Ľudské zdroje.

- Prirodzený aj celkový prírastok obyvateľstva vysoko prevyšujúci priemer kraja. (3.4.1.)
- Priaznivá veková štruktúra obyvateľstva. (3.4.1.1.)
- Výrazný pokles miery nezamestnanosti od roku 2002, 30%. (3.4.3.)
- Vybudované priemyselné parky – vytvorenie väčšieho počtu pracovných príležitostí. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Silná produkčná oblasť. (3.7.1.4.)
- Tradícia pestovania zemiakov. (3.7.1.4.)
- Rozvinutá živočíšna výroba. (3.7.1.6.)
- Existencia mäsokombinátu MäsoSpiš. (3.7.1.10.)
- Využívanie dotácií, podpôr. (3.7.1.4.)
- Vysoký podiel lesov, 54%. (3.7.2.1.)
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Dobrá propagácia ubytovania cez web. (3.7.3.1.1.)
- Dobrá propagácia mikroregiónov na webe.
- Potenciál pre biomasu z energetických drevín. (3.7.3.2.2.)
- Potenciál odpadovej lesnej biomasy. (3.7.3.2.2.)

### **5.7.2. Disparity.**

#### Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km a taktiež chýbajú cesty I. triedy (0 km). Aj dĺžka smerovo rozdelených ciest je nevýznamná – opticky delené cesty II. triedy 1,569 km a fyzicky delené cesty III. triedy len 0,695 km. (3.1.1.1.)
- Veľa nevyhovujúcich a havarijných úsekov ciest II. triedy z hľadiska pozdĺžnych nerovností. (3.1.1.4.)
- Na ceste č. II/536, hlavne v okolí mesta Spišská Nová Ves je vysoká intenzita dopravy. (3.1.1.3.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)
- Je veľa nevyhovujúcich úsekov ciest III. triedy (67,017 km). (3.1.1.4.)
- Najväčšia hustota dopravných nehôd v Košickom kraji. (3.1.1.5.)

#### Životné prostredie.

- 3 zdroje pitnej vody navrhnuté na vyradenie. (3.2.1.1.)
- Nízky počet obcí napojených na verejnú kanalizáciu 27,78%. (3.2.1.2.)

- Podiel obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV je 63,23%. (3.2.1.2.)
- Jedna uzavretá skládka k 31.7.2000 – VPS Krompachy. (3.2.3.2.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Nevyhovujúci stav budov, v ktorých sídlia múzeá. (3.3.4.2.)
- Nevyhovujúci stav depozitárov v Múzeu Spiša v Spišskej Novej Vsi a v Markušovciach. (3.3.4.2.)
- Pokles počtu zahraničných turistov, viac ako 20%. (3.3.5.1.2.)
- Pokles využitia lôžkových kapacít. (3.3.5.2.3.)
- Absencia väčších lyžiarskych stredísk a ich ponuka ako jedného turistického produktu (spoločný lyžiarsky lístok s balíkom služieb, doprava). (3.3.5.)
- Výrazná sezónnosť, absencia ponuky atraktivít v strediskách cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Nedostatok doplnkových služieb. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Vyššie zastúpenie občanov rómskej národnosti s nízkym stupňom vzdelania a vysokou mierou nezamestnanosti (podľa oficiálnych údajov zo Sčítania ľudu, domov a bytov z roku 2001 ich je 5,5%). (3.4.1.1.)
- Vysoký podiel mladých nezamestnaných do 25 rokov, 20,7%. Problém s uplatnením absolventov na trh práce, ľudia s vyšším vzdelaním a praxou vytláčajú ľudí so základným vzdelaním. (3.4.3.2.)
- Vysoký podiel nezamestnaných bez vzdelania, 18,6%. (3.4.3.3.)
- Vysoký podiel nezamestnaných so základným vzdelaním, 38,9%. (3.4.3.3.)
- Nedostatočné vytváranie nových pracovných miest. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zhoršovanie výrobo-ekonomickej výnosnosti v poľnohospodárstve. (3.7.1.4.)
- Nepriaznivý vývoj v tržbách. (3.7.1.4.)
- Zmeny v rastlinnej výrobe, absencia zemiakov. (3.7.1.4.)
- Opotrebovanosť HIM nad 50%. (3.7.1.7.)
- Vysoký podiel nevyužívaného HIM. (3.7.1.7.)
- Zlý zdravotný stav lesov. (3.7.2.2.)
- Zastarané technológie ťažby u dodávateľov lesných prác.
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### 5.7.3. Možnosti riešenia disparít.

#### Doprava.

- V blízkosti okresu v Prešovskom kraji sa nachádza trasa pripravovanej diaľnice D1, ktorej niektoré úseky sú už vo výstavbe. Vybudovaním diaľnice sa zlepší vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja, aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Zlepšenie kvality ciest II. a III. triedy. (3.1.1.4.)
- Budovanie diaľničného obchvatu v Spišskej Novej Vsi. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Modernizácia železničnej stanice v Spišskej Novej Vsi. (3.1.2.1.)

- Modernizácia železničnej dopravy. (3.1.2.1.)
- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)

#### Životné prostredie.

- Riešiť dobudovanie verejných vodovodov v obciach. V poslednom období výstavba napreduje. (3.2.1.1.)
- Dobudovaním verejných kanalizácií v obciach bude eliminovaná možnosť kontaminácie povrchových a podzemných vôd, ktoré sú znečisťované predovšetkým komunálnymi odpadovými vodami z miest a obcí. (3.2.1.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.
- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Stavebná rekonštrukcia budov, v ktorých sídli múzeum. (3.3.4.2.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Podpora zamestnávateľov vytvárajúcich nové pracovné miesta. (3.4.4.)
- Zlepšenie pozície marginalizovaných rómskych komunít na trhu práce. (3.4.6.)
- Vychovávanie nových rómskych lídrov a ich vzájomná spolupráca. (3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zvyšovanie produktivity práce využívaním nového strojno-technologického zariadenia.
- Dopyt po bioproduktoch.
- Dopyt po komoditách živočíšnej výroby.
- Zvyšovanie cien živočíšnej výroby.
- Diverzifikácia činností na pôde.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov – zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva a lesníctva.
- Modernizácia technológií ťažby dreva.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### 5.7.4. Prekážky riešenia disparít.

##### Doprava.

- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska. (3.1.)
- Zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

##### Životné prostredie.

- Nedostatočne vybudovanie verejnej kanalizácie spôsobuje kontamináciu podzemných a povrchových vôd. Je potrebné doriešiť napojenosť obyvateľov bývajúcich v obciach a obyvateľov bývajúcich v rodinných domoch na verejnú kanalizáciu s ČOV. Výstavba napreduje len veľmi pomaly alebo je pozastavená pre nedostatok finančných prostriedkov. (3.2.1.2.)

##### Základná infraštruktúra.

- Zvyšovanie vylúčenosti skupín v súvislosti so zlou ekonomickou situáciou. (3.3.2.)
- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných prostriedkov pre rozvoj kultúry v regióne.
- Nedostatočná práca s klientami – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Hrozba nehody s ochrancami prírody (NP Slovenský raj). (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

##### Ľudské zdroje.

- Zmeny v legislatíve – neprijateľné a neprehľadné zákony, demotivujúca daňová, úverová politika napr. pre začínajúce podnikateľské subjekty, zmeny v sociálnej oblasti (podmienky pre vyplácanie dávok v nezamestnanosti, rôzne príspevky), a v oblasti zamestnanosti. (3.4.3., 3.4.5., 3.4.6.)
- Nevstupovanie zahraničných investorov. (3.4.4.)
- Zhoršenie životnej úrovne obyvateľstva, prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie – hlavne Rómov. (3.4.6.)

##### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Znižovanie predajných cien poľnohospodárskych komodít.
- Prehlbovanie rozdielov medzi cenami vstupov a cenou výrobkov.
- Pomalý rast obnovy HIM.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy – nedokončená ROEP.

- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.
- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo ŠF pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ.
- Existencia CHÚ – obmedzovanie plného využitia lesných zdrojov.
- Pokles dopytu po surovom dreve.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyt.

## 5.8. Okres Trebišov.

### 5.8.1. Oblasti bez disparít.

#### Doprava.

- Hustota cestnej siete je relatívne vyhovujúca. (3.1.1.1.)
- Terminál intermodálnej dopravy v Dobrej (pri Čiernej nad Tisou) spĺňa kvalitatívne požiadavky, jeho strategický význam spočíva v polohe v paneurópskych dopravných koridoroch, železničných tratiach intermodálnej dopravy zaradených v Dohode AGTC a ich významných križovaniach a sú aj súčasťou projektu TEN-T v súlade s Rozhodnutím 884/2004 EP a Rady. (3.1.3.)
- Hustota železničnej siete je vyhovujúca. (3.1.2.)
- Železničná sieť je prevažne elektrifikovaná a viackoľajová. (3.1.2.)
- Cez okres prechádza medzinárodný koridor Va. (3.1.1.2.)

#### Životné prostredie.

- Nízke hodnoty znečisťujúcich látok v ovzduší. (3.2.2.1.)
- Tri skládky na odpad ktorý nie je nebezpečný, tri zariadenia na zhodnocovanie odpadu. (3.2.3.2.3.)
- 15 vyhlásených chránených území v kategóriách NPR, PR. (3.2.4.2.)

#### Základná infraštruktúra.

- Spoločné projekty v rámci cezhraničnej spolupráce zamerané na rekonštrukciu historických objektov, ktoré budú využívané v cestovnom ruchu (Borša – kaštieľ + termálne kúpalisko). (3.3.5.)
- Historické vínne pivnice (Tokaj, oblasť Kráľovského Chlmca). (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Priaznivá veková štruktúra obyvateľstva, v roku 2005 dosiahol index starnutia hodnotu 61,91, priemerný vek obyvateľstva 36,13 rokov. (3.4.1.1.)
- Vhodná vzdelanostná a veková štruktúra uchádzačov o zamestnanie – uplatniteľná pracovná sila na trhu práce. (3.4.3.)
- Uplatnenie pracovných síl v oblasti vinohradníctva. (3.4.4.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Dostatok ornej pôdy. (3.7.1.5.1.)
- Silná produkčná oblasť. (3.7.1.4.)
- Existencia vinohradov. (3.7.1.5.1.)
- Existencia ovocných sádov (3.7.1.5.1.)
- Samostatne hospodáriaci roľníci. (3.7.1.12.1.)

- Skúsenosti s pestovaním cukrovej repy.
- Dobré podmienky pre rozvoj vidieckej turistiky. (3.7.3.1.)
- Potenciál pre biomasu z rastlinnej produkcie. (3.7.3.2.2.)

### 5.8.2. Disparity.

#### Doprava.

- Chýbajú cesty vyššej kategórie – dĺžka diaľnic a rýchlostných ciest je 0 km. (3.1.1.1.)
- Cesty I. triedy v okrese patria medzi najhoršie v kraji, veľa nevyhovujúcich a havarijných úsekov. (3.1.1.4.)
- Je tu veľa nevyhovujúcich úsekov (40,414 km) ciest III. triedy. (3.1.1.4.)
- Problematický prechod cez Slanské vrchy (Dargovský priesmyk). (3.1.1.1.)
- Opakujúca sa kriticky nehodová lokalita – Hriadky, cesta I/50. Počas uplynulých 5 rokov sústavne sa tu vyskytoval vysoký počet dopravných nehôd. (3.1.1.5.)
- Nízka kvalita a zlá technická úroveň železničnej dopravy, zastaralý vozový park. (3.1.2.)

#### Životné prostredie.

- Situáciu v napojenosti obcí na verejnú kanalizáciu charakterizuje hodnota vyjadrená v percentách 15,85% oproti roku 2004 (13,41%). (3.2.1.1.)
- 29,39 % obyvateľov napojených na verejnú kanalizáciu s ČOV. (3.2.1.2.)
- Vysoké prekročenie limitných hodnôt vodných zdrojov (podzemné a povrchové vody) – najhoršia situácia v Košickom kraji. (3.2.1.4.)
- Okres patrí medzi najväčších producentov odpadov kategórie odpady z veterinárnej starostlivosti. (3.2.3.1.2.)
- Dve skládky odpadu uzavreté (Luhyňa, Brehov, Čierna nad Tisou). (3.2.3.2.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia podporných sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých občanov. (3.3.2.2.)
- Slabšie zastúpenie všeobecnej ambulantnej starostlivosti. (3.3.3.)
- Nedostatok agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti. (3.3.3.)
- Oblasť kultúry finančne poddimenzovaná. (3.3.4.)
- Neprimerané podmienky na činnosť v Zemplínskej knižnici v Trebišove. (3.3.4.1.)
- Slabé prepojenie cestovného ruchu a kultúry v Tokajskej oblasti.
- Slabá aktivita regionálnych združení v oblasti podpory kultúry.
- Nízka návštevnosť domácich a zahraničných turistov z hľadiska cestovného ruchu, neschopnosť zhodnocovať danosti okresu pre cestovný ruch a prítiahnutie návštevníkov. (3.3.5.1.)
- Pokles dĺžky pobytov návštevníkov. (3.3.5.1.3.)
- Nízky počet ubytovacích zariadení a lôžok v ubytovacích zariadeniach. (3.3.5.2.1., 3.3.5.2.2.)
- Nedostatočne využité lôžkové kapacity v okrese v pomere k počtu návštev. (3.3.5.2.3.)
- Nízky ekonomický prínos tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu. (3.3.5.3.)
- Pokles tržieb za ubytovanie v zariadeniach cestovného ruchu (jediný okres v rámci kraja). (3.3.5.3.)

#### Ľudské zdroje.

- Odliv mladej, vzdelanej, kvalifikovanej pracovnej sily do iných regiónov v rámci Slovenskej republiky, prípadne do iných krajín. (3.4.2.)
- Vysoká miera nezamestnanosti. (3.4.3.)
- Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov), 49%. (3.4.3.4.)
- Malá pružnosť trhu práce. (3.4.4.)
- Nedostatočný záujem o zaradenie sa na trh práce, Rómovia. (3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zanedbané ovocné sady. (3.7.1.5.1.)



- Znižovanie stavu hospodárskych zvierat. (3.7.1.6.)
- Nízke mzdy v poľnohospodárstve (v porovnaní s okresmi KSK). (3.7.1.12.2.)
- Zhoršovanie ekonomicko-výrobnej výnosnosti podnikov. (3.7.1.4.)
- Nepriaznivý vývoj v tržbách. (3.7.1.4.)
- Zhoršenie efektivity hospodárenia v podnikoch. (3.7.1.4.)
- Vykázanie mínusovej pridanej hodnoty v poľnohospodárskych podnikoch. (3.7.1.9.)
- Zánik cukrovarníckeho priemyslu.
- Slabá a nekoordinovaná propagácia turistických produktov na internete. (3.7.3.1.1.)
- Nedostatok informačných materiálov cestovného ruchu o regióne v krajskom meste. (3.7.3.1.1.)
- Kvalita a kvantita ponuky pre turistov. (3.7.3.1.2.)

### **5.8.3. Možnosti riešenia disparít.**

#### **Doprava.**

- Na to aby bolo možné terminál intermodálnej dopravy využívať v projektovanom rozsahu, musí sa dobudovať kvalitné cestné prepojenie s Ukrajinou pri ukrajinskej obci Solomonovo a napojiť terminál na medzinárodnú logistickú sieť. (3.1.3.)
- Špecializovaný terminál na zabezpečenie zmeny rozchodu z normálneho na široký a opačne. V prípade dobudovania vhodného cestného napojenia bude slúžiť ako vstupný a výstupný terminál intermodálnej dopravy pre prepravy vlakov RoLa. (3.1.3.)
- Vybudovaním diaľnice (D1) sa zlepši vzájomné prepojenie miest a obcí a ich spojenie s centrom Košického kraja a nepriamo aj s hlavným mestom Slovenska, skvalitní sa doprava, dostupnosť regiónov, čo má vplyv na celkový rozvoj okresu a kraja, na konkurencieschopnosť, na prílev investícií, na zníženie nezamestnanosti, na mobilitu pracovnej sily, atď. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Zlepšenie kvality cestných komunikácií. (3.1.1.4.)
- Budovanie tunela Dargov. (3.1.1.1. a 3.1.1.3.)
- Väčšie využitie ekologickejšej dopravy – intermodálnej a železničnej dopravy. (3.1.2. a 3.1.3.)
- Znižovanie nehodovosti a úmrtnosti na cestách. (3.1.1.5.)
- Zvýšenie kvality napojenia okresu a tým aj kraja na cestnú sieť susedných štátov. (3.1.1.2.)
- Modernizácia železničnej dopravy. (3.1.2.)

#### **Životné prostredie.**

- Dobudovaním verejných kanalizácií v obciach bude eliminovaná možnosť kontaminácie povrchových a podzemných vôd, ktoré sú znečisťované predovšetkým komunálnymi odpadovými vodami z miest a obcí a železničným prekladiskom Čierna nad Tisou. (3.2.1.2.)
- Zapojiť obce do separovaného zberu, chýbajú však najmä komplexnejšie vybavené strediská s prepracovanou logistikou zodpovedajúcich činností a efektívnejším napojením na zberovú činnosť. (3.2.3.2.2.)

#### **Základná infraštruktúra.**

- Budovanie nových zariadení sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kapacít v existujúcich zariadeniach sociálnych služieb v súlade so štandardami kvality vybavenia a služieb (na základe Európskych noriem). (3.3.2.)
- Rozširovanie počtu a pôsobnosti neštátnych subjektov, MVO a akreditovaných subjektov v sociálnej oblasti.

- Zriadenie fondu na podporu regionálnej kultúry. (3.3.4.)
- Dôraznejšie usmerňovanie miest a obcí regiónu v oblasti rozvoja kultúry. (3.3.4.)
- Zapojenie podnikateľských subjektov so sídlom mimo územia Košického kraja do projektov zameraných na rozvoj kultúry a turizmu v regióne.
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na zvýšenie propagácie regiónu, na skvalitnenie doplnkových služieb a na rozširovanie ponuky atrakcií a rôznych podujatí. (3.3.5.)
- Využívanie fondov EÚ a iných grantov na dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zintenzívnenie spolupráce s médiami – printovými, audiovizuálnymi a elektronickými na dosiahnutie zvýšenej informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)
- Možnosť združovania sa do lokálnych (regionálnych) združení cestovného ruchu a v rámci nich príprava projektov riešiacich kompletne dané územie, vrátane marketingových aktivít. (3.3.5.)
- Reinvestovanie (aspoň) časti obecných daní z cestovného ruchu do tohto sektora. (3.3.5.)
- Ideálne podmienky pre rozvoj vodnej turistiky (rieky a ich mŕtve ramená, kanály) a záujmovej turistiky (rybárstvo a poľovníctvo). Z toho vyplýva potreba budovať prístavné móla, rybárske standy, poľovnícke posedy a doplnkové služby pre záujmový turizmus. (3.3.5.)
- Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, produktov, lepšia komunikácia s turistami v hoteloch, informačných centrách. (3.3.5.)
- Propagácia regiónu, skvalitnenie doplnkových služieb prostredníctvom rôznych akcií a atrakcií. (3.3.5.)
- Dobudovanie a modernizácia turistickej infraštruktúry. (3.3.5.)
- Zvýšenie informovanosti návštevníkov kraja v oblasti cestovného ruchu. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Prihraničná oblasť v južnej časti kraja, možnosť cezhraničnej spolupráce. (3.4.2.)
- Možnosť pripraviť územie pre vybudovanie priemyselného parku. (3.4.3. a 3.4.4.)
- Vychovávanie nových rómskych lídrov a ich vzájomná spolupráca. (3.4.6.)
- Zlepšenie pozície marginalizovaných rómskych komunít na trhu práce. (3.4.6.)
- Zavádzanie inovatívnych aktívnych opatrení na podporu začlenenia sa na trh práce aj marginalizovaných skupín uchádzačov o zamestnanie. (3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Zvyšovanie produktivity práce využívaním nového strojno-technologického zariadenia.
- Dopyt po bioproduktoch.
- Možnosť získania úveru na kofinancovanie projektov, zvyšujúca sa dôvera bánk voči sektoru poľnohospodárstva a lesníctva.
- Možnosť obnovy pestovania cukrovej repy na výrobu bioetanolu.
- Zapojenie sa do existujúcich sietí certifikovaných produktov vidieckeho turizmu.
- Propagovanie vidieckeho turizmu v okresnom meste.
- Dotácie poľnohospodárom pre pestovanie energetických plodín.
- Podpora vzniku mikropodnikov pre spracovanie regionálnych poľnohospodárskych produktov.

#### **5.8.4. Prekážky riešenia disparít.**

##### Doprava.

- Oddiaľovanie dobudovania terminálu intermodálnej dopravy znamená zvyšovanie investičných nákladov približne o 20% ročne v dôsledku inflácie. (3.1.3.)
- Nedostatok verejných financií na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. (3.1.1.1.)
- Zníženie dostupnosti územia pre cestovný ruch a pre prílev investícií. (3.1.1.)
- Zhoršenie kvality ciest v dôsledku nedostatočných finančných prostriedkov na rekonštrukciu a veľkej intenzity nákladnej dopravy na cestách II. a III. triedy. (3.1.1.3. a 3.1.1.4.)
- Vysoká náročnosť modernizácie a rozvoja dopravnej infraštruktúry z finančného hľadiska a z hľadiska správneho využitia finančných prostriedkov. (3.1.)
- Zaostávanie rozvoja železničných tratí v európskych koridoroch. (3.1.2.1.)
- Nárast medzinárodnej prepravy najmä ťažkými nákladnými automobilmi a absencie siete nadradenej cestnej infraštruktúry a kvalitnej železničnej infraštruktúry spôsobuje veľké zaťažovanie cestných komunikácií. (3.1.1.)
- Znižovanie konkurencieschopnosti železničnej dopravy. (3.1.2.)
- Problémy s majetkovo-právnym vysporiadaním pozemkov pod cestami. Je veľa nevysporiadaných pozemkov a náklady na vysporiadanie sú vysoké. (3.1.1.)
- Zvýšenie nákladov na údržbu a opravu cestnej siete. (3.1.1.)

#### Životné prostredie.

- Nedostatok finančných zdrojov na dobudovanie verejnej kanalizácie. (3.2.1.2.)
- Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie verejnej kanalizácie a ČOV. (3.2.1.4.)
- Nezáujem o separáciu odpadu. (3.2.3.2.2.)
- Nahromadenie veľkého množstva zostatkového materiálu, ako i viaceré sekundárne procesy na skládkach, ktoré nevyhovujú legislatíve. (3.2.3.2.3.)

#### Základná infraštruktúra.

- Absencia rozvoja pluralitných zdrojov v systéme zabezpečovania sociálnych služieb, ich vyváženosť a koordinovanosť.
- Nedostatok finančných prostriedkov na obnovu pamäťových a fondových inštitúcií.
- Nedostatok vhodných projektov a kapacít na pomoc v realizácii zámerov rozvoja okresu.
- Nedostatočná práca s klientami – nevenovanie sa permanentnému sledovaniu potrieb klientel, nevhodný prístup ku klientelám – môžu viesť k nepríjemným skúsenostiam turistov, k nedostatočnej ponuke produktov a služieb zlé skúsenosti turistov s nedostatočnou ponukou a službami – negatívna reklama. (3.3.5.)
- Hrozba nehody s ochrancami prírody (CHKO Medzibodrožie). (3.3.5.)
- Nízky záujem majiteľov zariadení cestovného ruchu o investovanie do ľudských zdrojov – riziko odchodu odborníkov do zahraničia. (3.3.5.)

#### Ľudské zdroje.

- Zhoršenie životnej úrovne obyvateľstva, prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie, hlavne Rómov. (3.4.6.)

#### Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

- Pokles podielu agrosektora na tvorbe HDP v národnom hospodárstve.
- Znižovanie predajných cien poľnohospodárskych komodít.
- Prehlbovanie rozdielov medzi vstupmi a cenou výrobkov.
- Pokles záujmu o obhospodarovanie sádov, viníc.
- Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedokončená ROEP.
- Zavádzanie moderných technológií a výkonnej techniky jednoznačne vytvorí tlak na znižovanie zamestnanosti v sektore.
- Neefektívne využívanie materiálových vstupov do výroby.
- Nedostatok vlastných zdrojov na dofinancovanie investícií.

- Neprijatie opatrení z úrovne Riadiaceho orgánu pre limit finančných prostriedkov zo ŠF pre regióny.
- Nevyužívanie zdrojov z EÚ.
- Neschopnosť a neochota vidieckeho obyvateľstva poskytovať kvalitné služby v cestovnom ruchu.
- Skreslené predstavy o nízkych nárokoch klientov vidieckeho turizmu.
- Problematické vlastnícke vzťahy pri vytyčovaní cyklotrás a greenways.
- Absencia uceleného reťazca pri obnoviteľných zdrojoch energie od spracovania po odbyt.